

»Hie Baertl! Ježna žival. Kdo je, ki njo poja? Ali je iz Boga ali je iz hudiča, ne-navidljivega v mlamolu temnic?« ...

V nočeh brez spanja se je noč za nočjo proti jutru oglašala bogovcu pesem nemarne lotrice grajskih konjarjev Mrete. Bila je zoprna pesem, zoprnejša od nje same:

»Im rotem Klee, im Gras
unser beider Bette was ...«

RAJSKA PTICA.

DEBELJAK TINE.

Po raskavi koži tipljem gube stoletne,
starec.

Mrzlo segam s prsteno dlanjo
v nagubana lica.

Težko telo mi razpada kot v solncu
ilovnata prst:
bosih nog ne ločim od zemlje.

O, da ne čutil bi teže telesa,
da bi pretkala v pojočo meglico
jo srébrna pesem
ptice iz raja! ...

Na veji črvivi — na roki oveli —
rajska ptica čeblja ... čeblja ...:
Z roko prsteno gladiš mi perje, starec.
Božaj me, božaj, da ti meso strhleni —
tedaj bom zapela s srébrnim
kljunčkom ...

O, ptica, zapoj mi s srébrnim
kljunčkom —
in pal bom na zemljo prsteno
s težkim telesom razpadajočim
in te bom molil ... molil ...
v začudénju
tisočletnem ...

V ALBUM.

FRANCÉ VODNIK.

Studencem ljubezni nastavi Svoje duše
kelih,
ki večnosveži šume od zvezdnih blestečih
dalj:
v dlaneh zacvetè Ti kot roža in lil bo žar
svetal
na vse strani iz Tvojih rok kot mesečina
belih!

OBRAZI.

CIRIL JEGLIČ.

NAŠA POLONICA.

Pravijo, da je malce prismojena, pa ni.
Včasih je res prežganka, ki nam jo
pripravi, za spoznanje onegava —
ampak ona je že na Dunaju kuhala baro-
nom in grofom, e! in ne prežganke, ki je
itak nič prida ni in se rada prismo-
di. Polonica zna, kar zna, in ima dobro sree
in hudo kri, in če ji porečeš: »Jaz bi prosil
še makaronce od gđč. Polonce!« ji tako
dobro de ter ji lička zarde, in obrazek
vroči, še zmerom cvetoči, se ti preljubez-
nivo nasmeje: »Oh, seveda, moj dragi
gospod, ste lačni, kajne? Makaronce Vam
bom dala in jurčke v omaki in malo če-
žance, če hočete, jabolčne čežance, in še
kos potičke, prekrasne potičke Vam bom
prinesla, gospodine moj!« Oh! In je vsa v
ognju in vsa gori za časten napredek
svoje družine. Ona je namreč naša kuha-
rica. »Veste,« se opraviči, »saj bi Vam vse
dala, še svoje sree, ampak naša milostna
gospa so škrti in skopi, da bi Vam še
ščepeč ne privoščili. Jojmene, toda tiho,
da ne izvedo, kaj sem rekla! Oh, sirotke
moje, vse bi Vam dala, kar imam, vse,
vse!« Takšna je ta naša Polonica. Duša,
da bi jo angelci odnesli v nebo, če bi se
mi ne smilili Bogu in Polonici.

Pa nam je snoči, ko je bila Miklavževa
nedelja in smo še sedeli v obednici po-
leg kuhinje, prifrfral vaški učitelj Gržin
oznanit veselo novico.

»Prr, fr, purmančki moji,« nas je kavsnil,
»hitite, tecite, jaz bom parkelj, juju! Vsi
so že zbrani pri Zagoršku, godba gasilnega
društva že muzicira in Miklavž paradira
in v angelčka smo oblekli Štorenkovo
Meto! Ali nič ne veste, krokodili? Auf,
biks, hihite, tecite!«

Brž so zleteli grajska spletična Fini, ko-
čijaž Gregec in mojškrea Tinka in —
ježešmárija! — je zarsbelo še starega
Vavričko, in begne Uršula, brhka devica,
za njo z gromsko strelo pristav Fèrk in še
dekla Micka je priletela iz kuhinje. »Ana,
Katra, spodrec! Kje pa so, kje pa so?«

»Krokodil, ali nič ne slišiš? K Zagoršku!
Juju, jaz bom parkelj, Micka!«

Prestrašila se je Polonica in ponev je
zazvenela po tleh. »Kam bežite, za božjo

voljo! Mene je strah! Micka, Micka!« Pa Micka že drevi čez dvorišče in jo ubira v kolop, hop, hop: onam-onamo k Zagoršku; ondi godba gasilnega društva svira in med njo Tonček, oj, zali Tonček paradira, se ozira!

»Takšenle je ta svet!« vzdihne Polonica.

»Ko telički skočijo iz ojnje.«

»Če pa muhe nagajajo,« sem se oglasil.

»Gospodična Polonica, bo tudi nama kaj Miklavž prinesel?«

»Šibo,« se je namrdnila.

»Menda vendar ne?«

Pa mi je pokazala svoj obrazek vroči, še zmerom cvetoči:

»Ne greste k Zagoršku, gospod inženjer?«

»Kdo bi pa potlej ostal pri Vas?«

Kar poskočil ji je sramežljivi srček:

»Oh, Vi zmerom lažete!«

Pa ne lažem. Jo imam res rad, našo Polonico.

NEZAKONSKA MATI.

Takole se je sanjalo Angeli in je bilo ko čudež zveličavnega materinstva: Za hlevom je v zvrhan voz kidala gnoj, odondod z Vrtač je Matevž pokal z bičem, in je medlela od sladke bridkobe svojega srca. »Ali boš fantek, ali boš punčka, ti moja nemirna skrivnost? Veš, fantek moraš biti, srček moj, in Matevžek ti bo ime, da postaneš gospod in boš Bogu glorio prepeval. Pojdemo na Goro, oj, in Hrvat nam bo spotjo na mešnice piskal in gora bo brnela od veselega zvonjenja, od slavnega oznanjenja: pozdravljen, Matevžek, pozdravljen, mašnik Gospodov! Oj, bogec moj, povej, ali boš Matevžek, ali se boš smejčal? Če se boš prismejčal, poganček nedolžni, obrazček preljubi, bova na Brezje šla, in če se boš smejčal, Matevžek moj...«

S toplim šepetom ji je dihnilo v lase.

»Angelca bo!«

Pa se je radostno ozrla: »Ah, Matevž!«

In jo je objel.

»Vse vem, Angela, in vse je že náred. Žena moja,« ji je oznanil, »gornjica je pripravljena, postelj belo odgrnjena, iz skrinje gledajo svetle srajčke: ob zgavju rožmarin diši in nagelje rdi — pojdi, da te počastim, ljubezen moja!«

Tako se je sanjalo dekli Angeli.

In je rano vstala, od svetlih sanj so se

še rosile oči. Brž je pohitela s pomijami v hlev mimo skednjà, kjer je Matevž že pripravljaj voz, da vpreže.

»Matevž!« je boječe poklicala, »ali pojdeš o Šmarnu na Goro?«

»Ne!«

Povesila je oči in glas ji je strepetal:

»Matevž, si hud?«

Matevžu je pa buhnilo v glavo ter je srdito izpljunil:

»No, kaj, punčka nedolžna! Daj mi že enkrat mir, ti avša!«

FIGA.

Vrnil sem se z gorice po daljnih, temnih potih v grajski park. Že se je svitalo na obzorju in zdajpazdaj je z rezko svetlobo šinilo v meglo ko odsev vetrnih slutenj in vprašanj, v dušo mi bodečih. Truden sem sedel na klopico pod soho Sokrata, ki samotari v kotu kraj zapuščene grajske kapele. In sem ga vprašal: »Modrec, kam naj planem, kam se naj skrijem z bridkostjo svojega srca?«

Mirno me je gledal Sokrat.

»Oj, še veš, kako so se nekoč sanje mojih gimnazijskih let zaljubile vate? Modrec, kako te spoštujem! In vendar, ali mi res ne moreš nič drugega odgovoriti?«

»Vem, da nič ne vem.«

Umolknil sem pred Sokratom.

Moj dom, sladkost mojega hrepenenja, kje si, da me kličeš? Kdo sem, da ti verujem in te ljubim brez pokoja? Ali sem deseti brat, da te ne morem pozabiti?

Pa krhnejo mladike na bližnji hruški, vitka živalca je smuknila v rogovilo ob deblu: trzne s košatim repkom, utripne s čopki na uhljih, veselo me pozdravi:

»Dober dan!«

»Dobro jutro, veverica!«

Me pogleda, privzdigne prednji šapici do brkatih ustnic pa mi vrže ostružen krcelj smrekovega češarka pred noge: »Na, filozof!«

»Lep trebušček imaš,« jo ogovorim, »in vsa si židane volje. Živalca moja,« ji rečem, »če si kaj pridkana, pa še meni povej, kaj naj storim!«

Nazarensko od srca me pogleda, še pomigne z repkom ter mi pove:

»Figo naredi!« In prsk! jo pobriše po deblu navzgor ter z veje na vejo: cuk-cuk, cuk, cuk!

In sem jo napravil: dvignil sem prste na desnici ko na prisego, poveznil palec med kazalec in sredinec ter sem porinil — ujtata, ruk! in v žep ž njo!
Ej, bratei, in vendar ta figa boli, boli.

MENIHI.

JOŽE POGAČNIK.

Ko se zvečer po mestu luči vžigajo
in rahla megla se čez gaj polaga,
vsi zamišljeni
zaprejo svoje svete knjige
in zazro se ginjeni
v prečuden, v Bogu razumljiv večer.
Močno

oči se jim odpro,
dokler jih svetlo ginjenje ne zmaga —
in brisati oči bolehtne si začno
ter na kolena padajo in širijo roke:
presladko božje obiskanje
v srcih tli in širi se kot mira draga
iz celice v večer in zopet vanje.

In njih roke maziljene v rokavih belih
se zgube
in skozi noč in žalostno temo
se skloni božje jutro nanje...

VIZIJA.

ALOJZI REMEC.

Ali je to moj dom, moja soba? —
Kakor puščica je švisnilo v moje spanje,
plamen kvišku, v srcu trepeče
vprašanje,

črna temá mi v očeh ledeni,
krik moj duši se in opoteka brez moči
v globočini, tesnobi mojega groba.

Kdaj sem umrl, da v grobu živim,
kakor za kazen ves brezupen v življenje
strmim?

O, nad menoj je življenje, je svet, so
ljudje...

Stolpi cerkvá se v solncu zlatijo,
sladko spreletajo se nad reko golobje,
njih perutnice šume v jutranjih zvonov
melodijo.

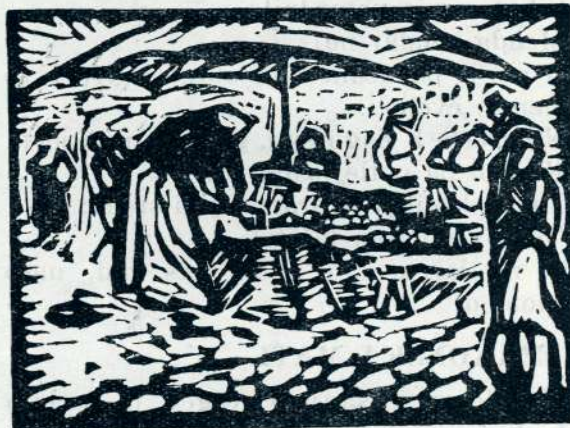
Moja mati ob hišah k rani maši hiti,
tihe so njene stopinje, tihe nje misli name.
Oče mi stopa med glasne vrveče množice,
s težko desnico tehtaje delo novega dne,
oče, moj davno, davno umrli prijatelj...

Moja otroka stojita ob oknu, v solncu
blešči jo
lica se jima, njun smeh letanju golobov
sledi.

K njiju glavicama sklanja se beli obraz,
roke ljubeče božajo jima lase...

Roke ljubeče tiste še v grob se meni
blešče...

Jočem... In moja bolečina cvete iz groba
v sladko pesem jutra, življenja, ljubezni...

BOŽIDAR JAKAC: TRG.

OGNJENI ZMAJ.

MIRAN JARC.

Osebe:

Plavač. — Starec. — Kapitan. — Krmar. —
Mornarji. — Zemljani.

Na ladji »Ognjeni zmaj«. V noči, sredi oceana
skrivnosti. Za vladanja »angela brezdna —
Abadona«.

V kajuti »Ognjenega zmaja«. V kotu sedi plavač. Vstopita kapitan in starec. Noč.

Kapitan (starcu): Prvi človek si,
ki smo te našli na onem samotnem otoku
sredi morja!

Kot skala stoletij si ždel pod prastarim
drevesom.

Ali si zvezde štel? — —

Šele jaz,
kapitan »Ognjenega zmaja«,
sem te iz strmenja predramil.

Kako je tvoje delo, starec, povej?

Starec: Vso večnost
živim že na onem samotnem otoku sredi
morja.

Nekoč sem se z otroki igral na celini:
lovili smo se in skrivali,
bili smo tolovaji in biriči,
uporniki in kralji...

Ko sem dorastel
pa stopil sem v čoln.

NA POHODU.

SILVESTER ŠKERL.

1.

Pojdimo natihem — s svečo,
roko pred plamenom —
v burjo. — Je naš korak
močan?

Bog nas je videl vse.
Za nami pot se razblini
v nič. — Je naš korak
močan?

Pred nami gre pot navzgor.
Srce jo nosi — nevaren
mostič. — Je naš korak
močan?

2.

Truma smo — milijonska —
indijski vrt brez konca.
Kakor da seva ogenj
iz nas.

Mi vsi, ki smo rojeni,
mi vsi, ki na svetu smo,
mi vsi, ki ljubimo sebe —

korakamo, korakamo
v vrsti naprej in naprej.

Kjer temelj leži — smo si
enaki.

3.

Obraz, ki te srečam
na vogalu vsak dan,
in ne vem si predstavljati
te —

obraz, moj obraz,
ki te srečam vsak dan
na vogalu, pokaži se
prav!

Da te poljubim najprej,
da te pogledam nato,
in da naposled
odprem srce.

OBRAZI.

CIRIL JEGLIČ.

BOG SE NAS USMILI!

Milostni gospod se je nanagloma
sprebudil ter se hudo razjezil.

Vso noč so ga bile mučile nepri-
jetne sanje. »Ti prekleta agrarna refor-
ma,« je rekel, »vse je fuč! Mati, slišiš?
Z Benetkami in Egiptom ne bo letos nič!
Pa ti bo že Rolf kakšno velblodjo dlako
prinesel za spomin. Haha, čuješ, mati?«
»S teboj že tako ni nič! Feldvebelj debeli,
si sploh še za kaj na svetu? Za nič nisi,
za nič!«

»Ja, ja,« se je zdehnilo gospodu, »ti boš
pa doma ostala, milo se boš jokala!«

»Molči!«

»Bum!« In gospod se je še bolj razgnevil.
Kakor nalašč je zdajci zalajal pes pod
gradom.

»Ho, ho, hudiči!« je planil gospod s po-
stelje. »Anton, Jakob, hoj! Lena!«

Kar strepetala je dekle pred vrati in brž
vstopila. »Milostni —?«

»Kaj sem rekel, Lena! In kje sta pote-
puha?«

»Jakob pospravlja dvorano, Anton je še
v mestu, milostni gospod!«

»Ho, ho, krasno! In Astor pa bogvekje!
Marš po psa! Vsi po psa, mrcine!«

»Lena, zajutrek mi še preje prinesi!« je
velela gospa.

»Nič! Najprej vsi po psa!«

Lenka je pogledala gospo, zajecala: »Mi-
lostiva —«

»Po psa, pravim!« je zakričal gospod.
»In če mi ga brž ne najdete, naj vas
vse skupaj —!« Bumf! je vrgel svečnik
ob tla.

Ko od gromske strele je zropotalo po
vsem gradu in so zleteli ko splašeni backi
na vse strani: junaški Jakob in Lenka
majhna, ki ji je šlo na jok, kočijaž Gregee
in Micka in Katra in še dobrosrčna gospa
oskrbnica je objavkala odnekod: »Astor,
preljubi Astorček, kje pa si, oh Astorček!«
Astor jo je pa že popihal bogvekam; še
bevsknil ni več.

»Astor, Astor!«

Kar obupala bi, uboga Lenka! Tam pod
borovcem koncem drevoreda se je sesedla
na klop ter bridko zaplakala.

Pa se je nenadoma sklonil do nje drugi glas. »Lenka,« je rekel, »kaj pa jokaš! Ali ne veš, da te rad imam?«

Drhteč se je ozrla v Janeza in solze so ji tekale po zardelih licih. »Janez, Bog se nas usmili!«

»Eh, kaj bi! Kaj nama mar te pasje zgodbe! Ali se res bojiš gospoda grajskega, čeprav si moja, Helenček moj?«

»Nič, nikogar se ne bojim!« Pa je vendar še plašno pogledala tja gor v tisto grajsko okno, široko odprto.

A milostni gospod je stal pri oknu, treslo ga je od jesenskega jutra in zdehalo se mu je, ter ni videl, kaj se godi pod borovcem. Gledal je na cesto, koder je glasna tropa puric prihajala v grad. Lice se mu je zjasnilo, ko je uzrl te debele purice, in je veselo tlesnil:

»Ho, hrvatske curice, živele nam purice!«

SMRT JANEZA ZAPLOTNIKA.

Milostna gospa so se vračali iz grajskega loga in Buc je šel poleg njih. Sinje oblačilo se jim je svetilo od večernega solnca, v prenežni ročici so nesli košarico in bingljali in so sladko vpraševali: »Buc, Buc, jih boš, gobe?«

Buc je pa molčal; tudi gospa so umolknili ter se ustavili v dvorišču pred hlevi. »Hu, kako to smrdi!« so rekli. »Škandal!« In so glasno poklicali: »Oskrbnik! Kje pa ste, oskrbnik?«

Ko mrtvo je bilo na pristavi, nikogar od nikoder, le ondi pod napuščem je čvrčalo par vrabcev nad gluhim Gašperjem, ki je v kotu tam pletel koš iz vrbovine. In so se ogorčili milostna gospa. »Oskrbnik, Culiga, Luka, kje si, golazen!« Jezno so zapiskali na srebrno žvižgalko: fuj, fuj! da je dremavi Buc kar poskočil od strahu. Gospa so ga pa brž pobožali, ljubezni vrednega Buca, v gobček so mu dihnili in so ga potolažili: »Pc, pc, nič se ne boj, ti moj korajžni fantiček!«

Takrat je zaštorkljalo odzad iz hleva in se je prikazal stari Franc; trdo je nabijal v gramoz s svojo hromo nogo. Oddaleč je snel klobuk pred milostno gospo ter je stopal ubog in ponižen, da poljubi roko prevzvišeni gospodarici.

Gospa so se ozrli v kócasto glavo hromea Franca, zastudilo se jim je pred

tem pokvečenim človekom in so osorno izpregovorili:

»No, kaj?!«

France je obstal; usehle oči so mu utripale od nemirne žalosti ter je javil, ko da se mu je odkrnilo iz duše:

»Milostna gospa, umrl je!«

»Kdo je umrl?«

»Janez Zaplotnik je umrl.«

»Kdo je to Janez Zaplotnik?«

»Vaš hlapec je bil. In je ravnokar umrl tamle v hlevu zraven tiste jetične krave. Kri je bruhtil. Zdaj v stelji leži in še sveče mu nihče ni prižgal.«

»Hu!« so pomislili gospa. Ter so rekli in naročili: »Neprijetna reč. Oskrbniku povej! In da ne bo kakšnih neumnosti! Povej tudi oskrbniku, da tu na dvorišču strašno smrdi! Škandal! In logarju povej, naj pazi na vidro; same ribje čeljusti leže ob potoku! Si razumel?«

»Sem, milostna gospa.«

Nato so se gospa okrenili, sinje oblačilo je zardelo od večernega solnca; in so odšli skoz park proti gradu.

»Buc,« so še rekli, »Bucek, ali se še kaj bojiš?«

Franc je pa še stal in zrl za odhajajočo gospo; v dušo ga je speklo in ga streslo ko sama bridkost. »Ko Devica Marija v majniškem oltarju so ta gospa oblečeni,« je vzdihnil, »in vendar, vendar — ali nimajo nič srca?«

Potem je šel, trudoma, napol ubit, da poišče svečo in jo prižge Janezu Zaplotniku v smrtni spomin.

JAZ IN MOJ HUDOBNI JAZ. TONE SELIŠKAR.

I.

Vijolica je zadišala pod mojim oknom
in solnce se je rodilo nad menoj.

Senca je v luči splahnela,
ptička je pod lučjo zapela
in vse je kakor nekdanj:
Lepo in svetlo,
rdeče in belo —

Maj.

In v maju rože cveto —
in jaz cvetim
in sem roža.

Kdor blodiš leden
sred križev, sred cest,
pod streho, pod varno, na senu!

Že dalj se jasni,
že sad rumeni
in polni sta kašta in skrinja.
In vince sladko
iskri se gorko
med brateci, drugovi, svetinja.

Pokloni gospé
se obilice te,
darov nje ne zametuj mi!
Čistih je rok
natočila obrok,
za sladko bogastvo glasuj mi!

IZ HLADNE KAMRE PRINESO.

Iz hladne kamre prineso
okrogle roke okrogel kruh.
Molijo. Lomijo.
Dobro je.

Zvon razgiba tihoto,
vas se nagne v mrak.
Ko senca visoko
zdaj topol plane v zrak.
Stoji, stoji
in se vrti na vse strani
topol orjak.

Kliče smrt, viče smrt
in stiska srca.
Mesec, čez vrt razlit,
srébrna seje zrnca.
Zibaje se zdaj grič zdaj dol prikaže
v svečavi lune,
zibaje se zvezdice straže
opotekajo v noč, čez tomune.

OBRAZI. CIRIL JEGLIČ.

PIŠKA.

(Mladi, radovedni Zori v spomin.)

Premilostna grajska gospa ljubijo pse
in imajo Buca, gospod Futschikati
se radi poigrajčkajo z mucami, z
debelimi, veselimi, in Flora, grajska teta,
so kar do solz zaljubljeni v Peterčka, brka-
tega, ki je mucast in piha in je ljubosumen
in v svedre repčik zavija ko sam škrat.
Hej, a stari vrtnar Vavrička ima piško,
oj, nedolžno, majceno piško, da mu dela

kratek čas! Zares fletna je ta piška in sam
Bog mu jo je poslal.

Je bilo že čez polnoč pa je šel Vavrička,
da pod kotlom na ogenj pogleda, ko so
tako strupene te zimske noči. Ledene sveče
nič dobrega ne obetajo in lovci, ki so videli
v Gozdiščih že medveda, ki je prilezel iz
brloga, prorokujejo, da bo še huda zima.
Kurjava pa nič ne zaleže; komaj za štiri
ure še strpi gorkota, potlej pa, in še preden
jutro napoči, že rožice-ubožice v cvetlič-
njaku kar drgečejo in jedva dišejo. Va-
vrička pa tudi že nekam težko vstaja sredi
noči; oh, kaj bo, kaj bo? Ježešmarija! in
ti čepi na pragu pred cvetličnjakom, drob-
čkana in uboga, ter se že kar trese od
samega mraza.

»Sirotka, piška moja, kaj ti pa je, da tu
čepiš?«

Malko je zganila z glavico, rekla: »Kok,
kok!« in ga tiho, žalostno pogledala.

»Ja, seveda te zebe, živalca nespametna,«
jo je sočutno pokaral, »ampak kam te je
radovednost gnala, da si se šla potepat,
kaj? To ni lepo, ko si še tako mlada, da
ponočuješ! Glej, druge kurice in purice že
toplo spančkajo — e, kar povej, zakaj pa
nisi šla v tisto izbico nad svinjakom? Saj
si naša, ne?«

Vzel je ubožico v naročje in jo je spoznal
po nožici. Nak, graščinska ni in oskrbni-
kova tudi ne! Oskrbnikove piške nosijo
prstan na nožici. Odkod se je pa potlej
zatekla v ta samotni vrt?

Ona je pa še bolj žalostno in bridko po-
vedala: »Kok, kok gre meni na jok! Usmili
se me, če imaš kaj srca!«

»O, kar brez skrbi, kokodajček moj,« je
nato dejal stari Vavra, »bomo pa že kako
naredili! Če si kaj pridna in marna, kaj?«
»Kok!« je zdrhtela piška.

In jo je nesel v cvetličnjak, kjer je v topli
soparici dehtelo po vaniliji, jegličih in
vijolicah, po zelenju in cvetju.

»Potlej pa že, če si pridna! Ti bom kruhka
prinesel, če si kaj lačna, le počakaj, in ti
bom na mahu postlal, da boš med rožicami
spančala ko prepelica v cvetoči detelji. Oh,
seve, ker si pridna, srček moj! Veš, pa sem
nekoč imel ježa, sila hvaležen je bil ta jež.
Tam na kompostišču je revček prezebal
in mrl od lakote, ker ni bilo ne polžev ne
mrčesa. No, pa sem ga vzel v rastlinjak,
da bi miške lovil in črviče hrustal, kajti

muze ne smejo v moj salon, so za otórej
opravka preveč srborite. Jež pa ima tudi
takšno pečenko še rajši ko šparglje gospod
Futschikati. Ho, ali ta hudir ni razumel,
da sem mu dobro hotel. Koj prvo noč mi
je izginil in pobegnil bogvekam ter mi
ciklamke polomil, tiste pestro panaširane,
in gloksinije mi je razmesaril in pokvečil
ta teleban — ježešmarija! da sem skoro
obupal! Veš, vsak gumpec in slon ni za
salon. Kar prej mi torej povej, kakšna si,
pa če si pridkana, hej! se lepo najej in
sladko zaspančaj! Zjutraj te bo pa solnce
zbudilo in boš šla kavs, kavs, na izprehod
po cvetličnjaku. Ljuba moja, ti še ne veš,
kaj imamo pri nas: tolste muhe in nežne
komarce in črviče-debeliče, ki so dobri ko
cvrtina! Kaj praviš, jeli, da boš pridna?»

»Kok!« se je hvaležno ozrla vanj, po-
kimala s čopko košato, kapico kosmato,
se še enkrat zahvalila ter se blaženo po-
guncala v prožnomehkem mahovju.

»Saj ti verjamem, nedolžnost moja. O, le
poguncaj se, sirotica, fletno se učaj, sladko
zasanjaj! Boš še kaj papcala, o, želodček
lačni? Ná še tele drobtinice; je kruhek iz
same bele pšenice! Bo, si zadovoljna?»

»Kok, kok!« je radostno odgovorila.

»Pa lahko noč za noč!« jo je za slovo še
toplo pobožal.

In je prišel v cvetličnjak spet zarana, ko
je pričela zarja goreti vsečez pod mrzlo
nebo; piška je pa še sedela v gnezdecu,
lepo in mehko, in se radovedno ozirala.

»Tok, tok —« ga je pozdravila.

»Je fletno, kajne? Vidiš, pri nas je lepo
in rože so pridne in žlahtno cveto. Saj jih
poznaš: tole so ciklamke, rdeče in bele, ki
so zmerom vesele, le kavsniti jih ne smeš,
ko so tako nežne. Tukajle so pa šmarnice
in tulipani in marjetice iz Erfurta: jih
vidiš, kako so srčkane?»

Piška je skoknila z ležišča in šla pogledat
marjetice. Oh, zares, sama skromnost in
lepota se jim rosi s cvetov!

»Glej, tole je pa tisti kodrasti nagelj, ki
se tako sramežljivo skriva, pa je vendar
dražesten in prijazen, da bi ga angeleci
nebeški utrgali!»

»Kok, kok je zal!« se je začudila piška.

»In tole si moraš zapomniti. Tukajle to
je solatka in ondi je karfijolica, mlada,
nanovo posejana. Da se ne spozabiš, zve-
davček moj! Če ne, bodo Muka, naša pre-

milostna grajska gospa, rekli rompompom!
In tudi jaz te bom, škratelje! E, pa te ne
bom in se nič ne boj, ker te imam rad
in si pametna in pridkana in ne kradeš.
Vidiš, takole se boš morala priučiti: v
cvetličnjaku se solata ne je, ker je živa,
in semen ne smeš pokušati, pa naj bo
jagodasto ali kosmato, rozinasto ali robato!
Meso boš papala in kruhek pšenični in tale
drobnjak bo tvoj: ga vidiš, kako zeleni?»
In kavs! je piknila in brž pokusila. Fino,
izvrstno! Zraven je pa še komarce ujela za
kračo debelo. Mm, sladkost!

»Ho, ho, bravo, dobro znaš!« jo je pohvalil
Vavrička. »Kajne, fina roba?»

Ga je pogledala pa desno oko zvedavo
priprla.

In je tudi on pomislil ter vprašal:

»Ja, ampak vendar, dušica moja, mi še
poprej povej: čigava si pravzaprav?»

Pa je molčala in žalostna postala.

»Odkod si namreč prišla k meni vaso-
vat? Bratci kikerikajo za teboj — ali ne?
— in sestrice stokajo in te kličejo, a, in
gospodinja, ta bo huda, odkoder si ušla!»
Pa je le molčala, glavico je povescila in
še bolj žalostna bila.

»Kaj, ali nimaš ne brateca ne ljube sestrice
in nimaš na tem svetu, na črni zemlji pod
belim nebom, nikogar, ki bi te rad imel?
Povej, čigava si!»

Verno ga je pogledala in tako nekam od
srca in mehko, da je Vavričko v dušo
zabolelo ko sladka bridkost daljnih, tajnih
spominov. Ter je rekel:

»Oh, ali hočeš potem pri meni ostati, pri-
jateljica moja?»

»Kok!« je piška drhteč potrdila.

Pobožal jo je, jo objel v naročje in »Draga
moja,« je rekel, »torej pri meni ostaneš?»

»Tok!« In je ostala.

Od nikoder je niso iskali in nihče ni prišel
vprašat po njej; pa tudi ona po nikomer
ne sprašuje. Le Vavričko sprašuje in on
pripoveduje — oh, toliko lepih reči!

Vavrička vse zna in je dobrega srca in
ji vse pove. Vavrička rože cepi pa ji pravi
o vesni prelepi, ki kmalu pripelje cvetja
na vrt. Saj že spomladni mokre piha in
že prvi škoreci posedajo v vrhove jagnedov.
O, takrat pojde tudi ona z Vavričko ven
na vrt, to bo življenje! Saj ji tudi zdaj ni
nikoli dolgčas. Vavrička marelice okulira,
ona pa mrčes pobira, a na popke zelene

bogvaruj! nikoli nikjer ne kavsne; zvesto prisluškuje, kaj ji prijatelj pripoveduje. »Hoj, ali ga vidiš norčka, tistega črnega Buca tam pod kostanjem?«

In brž in jadrno še ona skoči na stolček in pogleda skozi steklene oboke.

»Veš, malo bedast je ta debeloglavi Buc in gleda ko filozof, ki študira, kaj je knof. Bogastva se je preobjedel, čmerikavec, in niso zanj, ki je pesek, žametaste blazinice, kakor mu jih postiljajo grajska gospa. Veš, pa ti pride v cvetličnjak in kar ne zna, kako bi svojo modrost razodel. Povoha in zagodrnja, čmerika, se vsepovsod počohâ in vse pošvrka in nič mu ni všeč. Ko še ne ve, čemu rože cveto in mu kar smrde vijolice! Ali ni norček? Ti pa vse razumeš in vse veš in si tako pridkana, dragica moja! Povej, kaj zdajle misliš?«

Ona pa zapre levo oko in z desnim Vavričko tako tiho pogleda. »Kok, kok? Še naprej povej!«

»Ali si takšna, kakor si želim, da bi bila? Je zvestoba, kar ti berem iz oči? Veš, so skrivnosti, ki se vležejo človeku v dušo in žive od njegove krvi in se mu v srcu razrastejo v najtanje globine, tako da bi umrl, če bi jih poskušal izkoreniniti. Poslušaj, dragica, naj povem! Je bilo tam daleč pri zlati Pragi, kjer solnce zvečer tako hrepeneče utone, kakor nisem potem videl nikoli več nikjer na svetu, tudi v Rusiji ne, kjer sem včasih od neme zapuščenosti strmел v zapad vse do jutra, ko je solnce spet posijalo. Morda je to zato tako, ker sem Čeh in ljubim domovino. V parku ob Vltavi sem služil za vrtnarja. In grem o mlademu večeru domov, da še črnkljam podam šop trave, pa jo ugledam, kako sedi na klopi pred hlevom: mlada deklica z rdečo ruto na glavi, vsa zmučena in neznatna. Jo vprašam, odkod in kam, ter mi pove, da nima ne tateka ne mamice in je sirota, ki nihče zanjo ne mara. Še jo vprašam, kako ji je ime. Pa mi odgovori: »Ružena!« in me tako zvesto pogleda iz solznih, bolečnih oči. Koj prvi večer sem si prisegel, da bom le nanjo mislil in, če bo hotela, da je nikoli več ne zapustim, dobre, ljubezni vredne sirote, ter sem ji rekel: »Kadarkoli ti bo hudo, Ružena, le k meni pridi!« In je potem slednji večer prihajala v naš vrt ob Vltavi, kjer so tako bogato jablane cvetele. Sta-

DRAGO VIDMAR: POKRAJINA.

novala je na Hradčanih pri Eliški, tisti umazani macafuri, ki je bila perica in je ob nedeljah pri cerkvi hrenovke prodajala; pa jo je baba ves ljubi božji dan tiščala v zagatno pralnico v tohlem podzemlju. Zvečer pa je revica vesela k meni prihitela in nihče bi mi ne bil takrat omajal zaupanja v srečo, nama namenjeno. Oj, živalca drobčkana, ali veš, kaj je koprnenje mlade duše? Jaz sem igral na gosli, Ružena je pa pri meni sedela in včasi od hrepeneče žalosti zapela ko ciganski otrok v pustinji. »Hej, še v četrter se bova vozila in vse dobro šele pride!« sva si rekla v tistih majniških nočeh. Pa ni prišlo — in je tako, vidiš, piška moja, da se zdaj samcat s teboj pogovarjam. Skoraj mi je hudo, če se spomnim na tisto daljno ljubezen. In mi vendar ni hudo, dušica, ker si zdaj ti z menoj in me rada imaš. Prav tako si k meni prišla ko nekdanja Ružena, sirota mlada. Me boš tudi ti varala?«

Ona je pa vse razumela, od sočutja vzdrhtela. Prijateljsko čeblja, se k njemu spenja in zvesto še vpraša: »Kok, a kaj je bilo z Ruženo, moj dobri tovariš?«

»Zvestobo je izgubila nesrečnica in mi je zbežala bogvekam. Kadar zvestobe več ni, tudi sreča premine. Oj, piška moja majcena, poglej me starca in mi povej, ali veš, ali razumeš, kaj je sreča?«

»Kok bi ne vedela!« mu ona prisrčno odgovori. In njene kratke, vlažne oči so tako toplo pokojne.

Pa jo Vavrička počohlja, dragico, ljubezni vredno, in jo spet vzame v naročje. Čudno, kako ta živalca vse razume! Sam Bog mu jo je poslal.